

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.07.1990, sp. zn. 9 Co 163/90, ECLI:CZ:NS:1990:9.CO.163.1990.1

Číslo: 48/1992

Právní věta: Pro závěr o tom, zda se má určitý příjem za vykonávané práce zahrnout do hrubých výdělků, z nichž se stanoví průměrný měsíční výdělek pro účely důchodové, se nelze omezit jen na označení smlouvy (dohody), podle níž byly odměňované práce vykonávány; rozhodující tu je, za jakých dohodnutých pracovních podmínek byly práce vykonávány z hlediska jejich obsahu a rozsahu.*)

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 27.07.1990

Spisová značka: 9 Co 163/90

Číslo rozhodnutí: 48

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Důchod

Předpisy: 100/1988 Sb. § 12
§ 21 149/1988 Sb. § 11 65/1965 Sb. § 232 a násl.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 48

Pro závěr o tom, zda se má určitý příjem za vykonávané práce zahrnout do hrubých výdělků, z nichž se stanoví průměrný měsíční výdělek pro účely důchodové, se nelze omezit jen na označení smlouvy (dohody), podle níž byly odměňované práce vykonávány; rozhodující tu je, za jakých dohodnutých pracovních podmínek byly práce vykonávány z hlediska jejich obsahu a rozsahu.*)

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 27. 7. 1990, [9 Co 163/90](#)).

Rozhodnutím bývalého Úřadu důchodového zabezpečení v Praze z 15. 11. 1989 byl navrhovateli od 22. 11. 1989 přiznán starobní důchod podle ustanovení § 21 zákona č. 100/1988 Sb. ve výši 2 685 Kčs měsíčně. Důchod byl navrhovateli vyměřen jako pracujícímu zařazenému do II. pracovní kategorie z průměrného měsíčního výdělku za roky 1984, 1985, 1986, 1987 a 1988, zjištěného v částce 5 069 Kčs a upraveného na částku 3 356 Kčs měsíčně při započtené době zaměstnání 42 roků (z toho 11 roků ve II. pracovní kategorii a 31 roků ve III. pracovní kategorii). Důchod byl přiznán ve výši 80 % upraveného průměrného měsíčního výdělku.

V opravném prostředku proti tomuto rozhodnutí navrhovatel namítal, že ve II. pracovní kategorii mu mělo být hodnoceno zaměstnání již od roku 1949 a nikoliv až od ledna 1958 a že do výdělků za rozhodné období měly být zahrnuty i odměny, které mu byly vyplaceny za práci trenéra v B.

Krajský soud v Praze opravnému prostředku nevyhověl a přezkoumávané rozhodnutí potvrdil. Vycházel z výpovědi navrhovatele jako účastníka řízení, z obsahu dohody o pracovní činnosti, uzavřené mezi navrhovatelem a organizací S. v B. z 29. 12. 1983 pro dobu od 1. 1. 1984 do 31. 12. 1984, a z obsahu dávkového spisu navrhovatele včetně nového osobního listu důchodového zabezpečení. Protože skutečnost, že navrhovatel ve II. pracovní kategorii odpracoval namísto původně hodnocených 31 roků správně 40 roků zaměstnání, se vzhledem k ustanovení § 22 odst. 4 zákona č. 100/1988 Sb., o omezení výše jeho důchodu na 80 % upraveného průměrného měsíčního výdělku, nepromítla do výše jeho nároku na starobní důchod, zabýval se soud prvního stupně správně jen jeho námitkou proti výši zjištěného výdělku pro výpočet tohoto důchodu. Poté co zjistil, že příjem, který navrhovatel žádal pro účely svého starobního důchodu dále hodnotit, není příjmem z pracovního poměru, popřípadě z vedlejšího či souběžného pracovního poměru, ale příjmem dosaženým na základě dohody o pracovní činnosti, uzavřené podle ustanovení § 232 a násl. zák. práce, posoudil věc tak, že uvedený navrhovatelův příjem není podle ustanovení § 12 zákona č. 100/1988 Sb. a § 11 vyhlášky č. 149/1988 Sb. jako výdělek pro účely jeho starobního důchodu započitatelný. Z těchto důvodů shledal přezkoumávané rozhodnutí věcně správným a potvrdil je.

V odvolání proti usnesení soudu prvního stupně navrhovatel uváděl, že nový osobní list důchodového zabezpečení od Úřadu důchodového zabezpečení neobdržel a bylo mu doručeno pouze jeho nové rozhodnutí z 16. 5. 1990. S usnesením soudu prvního stupně nesouhlasil, protože podle jeho názoru tvrzení v odůvodnění tohoto usnesení, že pracovní činnost vykonávanou na základě dohody o pracovní činnosti nelze hodnotit jako pracovní činnost vykonávanou jako vedlejší nebo souběžný pracovní poměr, není správné, neboť ustanovení § 70 zák. práce řadí všechny tyto pracovní činnosti na stejnou úroveň.

Nejvyšší soud České republiky svým usnesením potvrdil usnesení soudu prvního stupně a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Z odůvodnění:

Ve smyslu ustanovení § 11 vyhlášky č. 149/1988 Sb. jsou hrubými výdělky ze zaměstnání, vykonávaného v pracovním poměru, hrubá mzda (příjem), jestliže podléhá dani ze mzdy, i hrubá mzda (příjem), jestliže se z ní neprovádí srážky daně ze mzdy jen proto, že výdělek nedosahuje zdanitelné výše. Musí jít tedy o výdělek dosažený v zaměstnání vykonávaném v pracovním poměru. Pro účely sociálního zabezpečení je pak se zřetelem k ustanovení § 8 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. zhodnotitelné jen takové zaměstnání, které zakládalo nemocenské pojištění v době svého trvání, nebo jestliže by zakládalo nemocenské pojištění v době vzniku nároku na důchod. Při dohodách o pracích konaných mimo pracovní poměr (§ 232 a násl. zák. práce) je proto třeba rovněž řešit otázku účasti na nemocenském pojištění a důchodovém zabezpečení, a to s ohledem na ustanovení vyhlášky č. 165/1979 Sb. Podle ustanovení § 68 této vyhlášky pracovník vykonávající práce podle dohody o pracovní činnosti není z této činnosti nemocensky pojištěn ani důchodově zabezpečen, a proto ani odměna dosahovaná z této činnosti nemůže být zahrnuta do hrubých výdělků, z nichž se vypočítává průměrný měsíční výdělek pro účely jeho důchodu, jestliže je nemocensky pojištěn a důchodově zabezpečen již z důvodu jiné činnosti, např. jako pracovník v pracovním poměru. Naproti tomu, vykonává-li pracovník souběžně dva nebo více zaměstnání, je podle ustanovení § 11 odst. 3 vyhlášky č. 149/1988 Sb. hrubým výdělkem pracovníka součet hrubých výdělků ze všech zaměstnání. Rozhodujícím pro kvalifikaci pracovněprávního vztahu je skutečný obsah tohoto vztahu. Jestliže určité práce jsou vykonávány na základě dohody označené sice jako dohoda o pracovní

činnosti mimo pracovní poměr, avšak podle obsahu, rozsahu a podmínek, za nichž je pracovník konal, jde o práce vykonávané v pracovním poměru, jde o vedlejší pracovní poměr podle ustanovení § 70 odst. 1 zák. práce a jde-li o práce pro organizaci, u níž je v pracovním poměru, o souběžný pracovní poměr. Pro závěr, zda určitý příjem za vykonávané práce se zahrnuje do hrubých výdělků, z nichž se průměrný měsíční výdělek stanoví, nelze se tedy omezit jen na označení smlouvy (dohody) o pracovním vztahu, nýbrž je rozhodující za jakých podmínek je práce vykonávána.

Ustanovení § 232 odst. 1 zák. práce ukládalo organizacím zajišťovat plnění svých úkolů především pracovníky v pracovním poměru a dovoluje jim k plnění úkolů nebo k zabezpečení svých potřeb uzavírat s občany dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr jen výjimečně, za podmínek uvedených v tomto ustanovení. Tyto podmínky spočívají předně v opětuující se pracovní činnosti a omezeném rozsahu výkonu prací, které jsou vykonávány buď nepravidelně podle časových možností pracovníka, nebo pravidelně, avšak za takových provozních podmínek, že z hlediska zájmů společnosti je pro organizaci neúčelné a nevhodné, aby výkon takové činnosti soustavně řídila, sledovala její provádění a kontrolovala dodržení stanovené pracovní doby. V projednávané věci je proto rozhodné, zda podmínky, za nichž navrhovatel vykonával práce spojené s funkcí trenéra, se vymykaly z mezí upravených v tomto ustanovení či nikoliv. Z obsahu předložené smlouvy, uzavřené podle ustanovení § 232 zák. práce, a ze zjištěných pracovních podmínek, za kterých uvedenou činnost navrhovatel vykonával, jež odpovídaly obsahu uvedené smlouvy, vyplývá, že uvedená pracovní činnost byla navrhovatelem vykonávána na základě dohody o pracovní činnosti mimo pracovní poměr, uzavřené v souladu s ustanoveními § 232 a násl. zák. práce, nikoliv o pracovní činnosti vykonávanou na základě pracovního poměru podle ustanovení § 70 zák. práce. Pro nárok požadovaný navrhovatelem není rozhodující, k jakému zaměstnání mu byl dán jeho hlavním zaměstnavatelem souhlas, ale na základě jakého ujednání tuto činnost vykonával.

Z těchto důvodů bylo věcně správné usnesení soudu prvního stupně odvolacím soudem podle ustanovení § 219 o. s. ř. potvrzeno.

*) Viz i rozhodnutí uveřejněné pod č. 22/1980 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek